

ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНА ДОВІДКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ОРАНЖЕРЕЇ МАРАЗЛІ

Бабенцова О.С., Вербовецька В.В., Гончарова О.Р., студ. гр. А-444

Науковий керівник – Тюрікова О.М., к.н.п., доцент (кафедра Дизайну архітектурного середовища, Одеська державна академія будівництва та архітектури)

Анотація. Оранжерея, колись була частиною резиденції визначної особистості – громадського діяча, філантропа та мера міста (1878-1895 рр.) Григорія Григоровича Маразлі, стала одним із найживописніших історичних архітектурних об'єктів на Французькому бульварі. Це єдина споруда, яка залишилася від колишньої резиденції цього видатного мецената. Представляючи собою найбільш витончену та видовищну будівлю в стилі оранжереї в Одесі, з розвалом Радянського Союзу, оранжерея зазнала занепаду і з часом була залишена без уваги, але при цьому зберегла свій неповторний вікторіанський шарм.

Оранжерія Маразлі, як важливий історичний об'єкт, має велике значення для культурної спадщини міста. Вивчення її історії допомагає зберегти цей цінний артефакт для наступних поколінь. Крім того, як привабливий об'єкт для туристів, оранжерея Маразлі сприяє розвитку туристичної індустрії в регіоні. Проведення досліджень про цю споруду допомагає підвищити свідомість громадськості про її історію та культурне значення, а також привертає увагу до місцевих туристичних потенціалів. Крім того, детальне дослідження історії та поточного стану оранжереї Маразлі може сприяти зусиллям з її збереження, реставрації та подальшого розвитку як об'єкта культурної спадщини.

Мета – зібрати до купи історико-культурні дані та знайти інформацію стосовно оранжереї, що може сприяти її відновленню. Стаття спрямована на ознайомлення аудиторії з цінністю оранжереї як складової культурної спадщини міста, а також на підвищення усвідомлення її ролі в розвитку туризму в регіоні. Головною метою є привернення уваги до важливості збереження та реставрації оранжереї Маразлі як об'єкта культурної спадщини для майбутніх поколінь та активізації зусиль у цьому напрямку.

Основні результати дослідження. Єдина споруда колишньої дачі Маразлі, що збереглася, – вишукана оранжерея, розмах і архітектурна досконалість якої вражають і сьогодні. Єдина залишена споруда колишньої дачі Маразлі, оранжерея, продовжує зачаровувати своєю елегантністю та архітектурною майстерністю.

Згідно з інформацією, ідея будівництва оранжереї виникла у Григорія Григоровича Маразлі під час його подорожей до Франції, де він мав змогу побачити подібні споруди. Для реалізації свого задуму він звернувся до архітектора Павла Ульріховича Клейна, з яким вже співпрацював раніше. Клейн вже раніше відтворив будівлі на іншій дачі Маразлі, які потім були передані для Школи Садівництва та Огородництва. Роботи Клейна для Маразлі відбувалися у період з 1886 по 1889 роки, і в 1889 році він побудував і оранжерею.

Після смерті Григорія Григоровича Маразлі у 1907 році його майно було розподілено відповідно до заповіту. Одна з частин, що включала оранжерею, стала власністю Петра Сергійовича Толстого. Після подій 1917 року в Петрограді, Толстий переїхав до Одеси, де й прожив аж до своєї смерті у 1918 році. Протягом радянського періоду, оранжерея, вже в складі санаторію імені Чкалова, продовжувала використовуватися за призначенням. Проте, у 1990-ті роки почалося її повільне занедбання, а вже у першій половині 2000-х вона опустіла. Протягом більш як двох десятиліть після радянського періоду, величний твір Клейна став притулком для безпритульних, став смітником та популярним місцем для зустрічей маргіналів. До другої половини 2010-х років оранжерея майже повністю втратила своє скління та оригінальне опалювальне обладнання. Під впливом погодних умов та вандалів металеві каркаси покрівлі та конструкції поступово руйнуються та втрачають свої елементи декору. Наразі важливими завданнями є обґрунтування необхідності реконструкції та

реновації оранжереї Маразлі як цінного об'єкта культурної спадщини та центру збереження біорізноманіття, визначення основних принципів відновлення пам'яток садово-паркового мистецтва.

Рис. 1. Оранжерея, початок XX ст.

Першопричини проведення відновлювальних робіт на територіях парків-пам'яток, історичних ландшафтних об'єктів та сучасних паркових комплексів ділять на дві групи. Перша група включає в себе відновлення духу і характеру парку за часів його розквіту із збереженням цінних архітектурних рішень, композиційних елементів, ландшафтних утворень, дендрологічних угруповань, які утворилися впродовж функціонування об'єкту. А що стосується другої, то вона пов'язана з пристосуванням парку до умов сучасної соціальної ситуації, раціональним його використанням для організації відпочинку потенційних відвідувачів, проведення науково-дослідних робіт.

Рис. 2. Парк дачі Маразлі, початок XX століття

Одним із головних завдань відновлення роботи оранжереї є те, що зимові та ботанічні сади, дендропарки у всьому світі вже давно присвячують свою діяльність інтродукції, збереженню та розширенню біорізноманіття рослин. Сьогодні стало очевидним, що збереження різноманітності живих організмів і їх генофонду є найважливішою умовою існування біосфери. У 2000 році в Україні (м. Київ) розглядалися питання щодо збереження біологічного та ландшафтного різноманіття в нашій країні. Одним з пріоритетів державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та екологічної безпеки визначено збереження біологічного різноманіття та ведення заповідної справи. З огляду на погіршення стану рослинного світу, ботанічні сади розпочали програму максимум, мета якої полягає в тому, щоб вирощувати всі види рослин, занесених до Червоної книги України, у паркових фітоценозах, міні-резерватах чи польових генних банках. Можливості вивчення рослин у культурі значно кращі, ніж у природі, тому з цієї точки зору оранжереї, ботанічні сади і дендропарки займають унікальне положення і мають

можливість вивчати репродуктивну біологію, опрацьовувати способи і прийоми розмноження рослин. Результати таких досліджень дадуть змогу створити повноцінні популяції в штучних фітоценозах зимових і ботанічних садів, дендропарків, провести репатріацію зникаючих рослин у природні ценози.

Отже, збереження рослин у зимових і ботанічних садах та дендропарках стає надзвичайно важливою справою для науки та суспільства, оскільки рослинний світ є фундаментом життя на планеті, його найбільшим багатством. Великою мірою заохочення суспільства до збереження вже існуючих оранжерей та ботанічних садів сприяє передачі цього багатства майбутнім поколінням, оскільки інтродукція рослин в штучних умовах є найефективнішим методом збереження їх різноманіття.

Рис. 3. Оранжерея, початок ХХ століття

Існує декілька основних напрямів щодо збереження пам'яток архітектури, що враховують сучасні тенденції експлуатації будівель.

Перший напрям. У другій половині ХХ століття сформулювалася існуюча концепція збереження, яка була викладена в Венеціанській хартії 1964 року, що є міжнародним документом, що стандартизує підходи до охорони та реставрації культурної спадщини. Ця кодифікація принципів і стандартів дозволила уточнити цілі та методи реставрації, з фокусом на максимальному збереженні оригінальних елементів разом з сучасними доповненнями, що позначають реставраційні втручання. Ця теорія має офіційний статус, закріплений в міжнародних правових документах ЮНЕСКО та є законодавчою у більшості країн. Нову теорію збереження, яку називають неортодоксальною, відрізняють від офіційної. Незважаючи на відсутність конкретних методологічних інструментів для практичного застосування реставрації, ця теорія має декілька фундаментальних відмінностей від офіційної: зосередженість і увага не на матеріальній субстанції, а на людині; підхід «знизу вгору», який акцентує увагу на розширенні можливостей спільноти; система цінностей заснована на сучасних соціальних, культурних та особистих переконаннях, уявленнях та почуттях широкого кола зацікавлених сторін; значення лежить у теперішньому, а не минулому. Тобто, у неортодоксальній теорії збереження – «це засіб, а не самоціль».

Другий напрям. У сучасній практиці адаптивного повторного використання архітектури акцент зміщується на технологічні покращення, впровадження «зелених» технологій і створення інклюзивного середовища, з великою увагою до технічної модернізації пам'ятки. Проте все це без шкоди для її цінностей, пріоритетом залишається збереження цінностей спадщини.

Третій напрям. Цей напрям показує широке розповсюдження в кінці ХХ століття цілісної реставрації та повного відтворення пам'яток з руїн у історичних формах. Це реставрація Нового музею в Берліні (арх. Д. Чиперфільд, 1997-2009), коли внутрішня

структура відновлених частин в цілому відтворює історичну, але в спрощених формах, а в обробці використані бетонні елементи та чітко марковані нові частини.

Висновки. За результатами аналізу джерел у доповіді було висвітлено історичне, культурне та туристичне значення цього об'єкта. Було здійснено ознайомлення аудиторії з цінністю оранжереї як складової культурної спадщини міста, а також зображено її важливу роль в розвитку туризму в регіоні. Була доведена необхідність збереження та реставрації оранжереї Маразлі як об'єкта культурної спадщини.

Література:

1. Вся Одещина. Адреса і довідкова книга.- Одеса:Видання «Чорноморської комуни».- 1932р.-272с.
2. Архітектура Одеси / Історія дачі Г. Г. Маразлі і оранжереї : веб-сайт.URL: <https://all.archodessa.com/all/french-boulevard-85-greenhouse-history/> (дата звернення: 25.03.2024)
3. Решетов С., Іжик Л. Григорій Маразлі. Честь більше почесі – Одеса: Видання «ТЕС».-2012.-353с.
4. Михайловський Л.В. БОТАНІЧНІ САДИ ЯК МІСЦЕ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ВИВЧЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ РОСЛИН / Михайловський Л.В.. – Житомир: Житомирський національний агроекологічний університет. – 58 с.
5. Осиченко Г. О. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В РЕСТАВРАЦІЇ ПАМ'ЯТОК АРХІТЕКТУРИ : монографія. Харків : 220X,Харків. нац. університетміськ. госп-ва ім. О.М. Бекет. 13 с.

УДК 504

ВПЛИВ БОЙОВИХ ДІЙ НА ЕКОСИСТЕМИ УКРАЇНИ

Білоус А.М., студ. гр. БЦІ-103

Науковий керівник – Маковецька О.О., ст. викладач (кафедра Хімії та екології, Одеська державна академія будівництва та архітектури)

Анотація. Повномасштабні бойові дії на території України не тільки суттєво вплинули на життя людей, але й завдали великої шкоди природному середовищу. Зараз навіть неможливо повністю оцінити вплив війни на довкілля через брак точної інформації.

Цьому існує багато причин, проте виділити можна дві основні. По-перше, залучати фахівців до збору та опрацювання інформації вкрай небезпечно в районах де тривають бойові дії. По-друге, на звільнених територіях фахівці можуть працювати лише за умови повного їх розмінування. В таких умовах з'ясування реального становища екології України можливе тільки після закінчення війни.

Вплив на атмосферу. Внаслідок ворожих атак відбувалися аварійні та віялові відключення електроенергії, понад 10-12 годин на добу. Десятки тисяч генераторів, що забруднюють атмосферу, використовувались населенням по всій країні. Артилерійські обстріли, удари дронів, вибухи ракет призводять до викиду низки хімічних сполук – чадного та бурого газів, діоксиду азоту, формальдегіду тощо. Під час вибуху ці речовини проходять повне окиснення, а продукти реакції потрапляють в атмосферу.

Також під удари потрапляють об'єкти промислової та цивільної інфраструктури. Зазвичай такі влучання спричиняють пожежі, а згодом викиди в повітря продуктів горіння, що складаються з токсичних газів і твердих частинок, зокрема парникових газів (рис. 1).